

πλεύουσαι χιλιάδες στεγῶν, θόλων, πύργων, μιναρέδων, οἷτινες ἐφαίνοντο ὡς νὰ εἶχον συρρέουσα ἐκεῖ καὶ παραταχθῆ καταπειγόντως, ὅπως εὐρεθῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν ἕκαστον, πρὶν καταληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἡδὴ ἐφαίνετο κάτωθεν ἡμῶν ὄλον τὸ Σκούταρι· ἀπέναντι ὅλη σχεδὸν ἡ Σταμπούλ· ἐπὶ τῆς κατέναντι ὄχθης τοῦ Κερατίου κόλπου τὸ ὑψηλότερον μέρος ὄλων τῶν προαστείων, ἅτινα ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Γαλατᾶ ἕως εἰς τὰ Γλυκὰ Νερά· καὶ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ὄχθης τοῦ Βοσπόρου ὁ Τοπ-χανές, τὸ Φουντουκλὸν, ὁ Δολμά-μπαγτοές, τὸ Μπεσικ-τασι, καὶ περικιτέρω, ἕως ὅπου φθάνει ἡ ὄρασις, πόλις παρὰ πόλιν, ἀπέραντοι ἐκτάσεις οἰκοδομῶν κλιμακηδῶν ὑπερκειμένων, καὶ πόλεις πλέον μακριναί, ὧν μόνον ἡ κορυφὴ ἐφαίνετο καταυγαζομένη ὑπὸ τῆς ἡοῦς διὰ κοραλλίνης πορφυρᾶς ἀνταυγείας. Ἄλλ' ὁ Κεράτιος κόλπος, ὁ Βόσπορος, ἡ θάλασσα ἦσαν ἀκόμη ἀποκεκρυμμένα. Οἱ ξένοι ὁδοιπόροι δὲν θὰ ἐνόησαν τίποτε. Ἡδύναντο νὰ φαντασθῶσιν, ὅτι ἡ ἀπέραντος πόλις ἦτο κτισμένη ὑπεράνω δύο κοιλάδων βαθειῶν, ἀδιαλείπτως ὀμιχλωδῶν, ὧν ἡ ἑτέρα εἰσεχώρει εἰς τὴν ἑτέραν, καὶ νὰ ἐρωτήσωσιν ἑαυτοὺς· τί ἄρά γε ἦτο δυνατόν νὰ κρύπτεται ἐντὸς τῶν μυστηριωδῶν ἐκείνων ἀβύσσων; Ἄλλ' ἰδοῦ, ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν, τὸ τεφρῶδες χρῶμα τῶν τελευταίων ὀμιχλῶν διαλύεται—μεταβάλλεται εἰς κυανοῦν—λάμπει—φαίνεται τὸ ὕδωρ—κόλπος—πορθηδὸς—θάλασσα—δύο θάλασσαί: —φαίνεται ὅλη, ἰδοῦ, ἡ Κωνσταντινούπολις, βεβυθισμένη ἐντὸς ὠκεανοῦ φωτὸς, κυανοῦ καὶ πρασίνου χρώματος, ὅστις φαίνεται πλασθεὶς πρὸ μιᾶς ὥρας. Ἄ! τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἃς εἶδε τις ἦδη ἐκ χιλίων ὑψωμάτων τὸ κάλλος ἐκείνου, ἃς ἐξηρῆνυσεν αὐτὸ εἰς ὅλας του τὰς λεπτομερείας, καὶ ἃς ἐξέφρασεν ἤδη μυριοτρόπως τὴν ἔκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν του· εἶνε ἀνάγκη ν' ἀναφωνήσῃ, νὰ κραυγᾶσῃ καὶ πάλιν· συλλογιζόμενος δὲ ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τὰ πάντα θ' ἀφανισθῶσιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, διὰ νὰ μὴ εἶνε πλέον ἄλλο τι παρὰ συγκεχυμένη τις ἀνάμνησις, ὅτι ὁ πέπλος οὗτος τῆς ὀμίχλης δὲν θὰ ὑψωθῆ ποτὲ πλέον, ὅτι τὴν στιγμὴν ταύτην πρέπει ν' ἀποχαιρετήσῃ δι' ὑστάτην φοράν τὰ πάντα . . . δὲν ἤξεύρω . . . νομίζει τις ὅτι ἀναχωρεῖ δι' ἐξορίαν, καὶ ὅτι ὁ ὀρίζων τῆς ζωῆς ἡμῶν σκοτίζεται.

Καὶ ὅμως καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας μᾶς κατέλαβεν ἡ πληξίς. Ἡ διάνοια κεκοπιανυῖα δὲν ἀπεδέχετο πλέον τὰς νέας ἐντυπώσεις. Διεθαίνομεν ἐπὶ τῆς γεφύρας χωρὶς νὰ στραφῶμεν. Τὰ πάντα μᾶς ἐφαίνοντο μονοχρώματα. Περιεφερόμεθα ἀπόκως, χασμώμενοι, καὶ ἔχοντες τὸ ἦθος δύο τυχοδιωκτῶν, οἷτινες διέλιυσαν τὴν συντροφιάν των. Διηρχόμεθα ὀλοκλήρους ὥρας ἐνώπιον τουρκικοῦ καφενείου, ἔχοντες προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ λι-

θόστρωτον, ἢ εἰς τὸ παράθυρον τοῦ ξενοδοχείου, βλέποντες τὰς γαλάς, αἷτινες περιεφέροντο εἰς τὰς στέγας τῶν κατέναντι οἰκιῶν. Μᾶς εἶχε καταλάβῃ ὁ ἐκ τῆς Ἀνατολῆς κόρος, καὶ εἴχομεν ἀρχίσῃ νὰ αισθανώμεθα ὑπερισχύουσαν τὴν ἀνάγκην τῆς συννοίας καὶ ἐργασίας. Ἐπειτα βροχαὶ διήμεροὶ ἡ Κωνσταντινούπολις μετεβλήθη εἰς ἀπέραντον βόρβορον, καὶ ἔγεινεν ὅλη φαιά. Τοῦτο δὲ ἐπέφερε τὴν κρίσιν. Μᾶς κατέλαβεν ἡ δυσθυμία, περιεφρονοῦμεν τὴν πόλιν, εἴχομεν γίνῃ ἀθάδεις, ὑβριστικοὶ, πλήρεις ἀξιώσεων εὐρωπαϊκῶν καὶ ὑπερηφανείας. Τίς ἤθελε μᾶς τὸ εἶπη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς μας! Ἐως ποῦ δ' ἐπρηχώρησε τὸ πρᾶγμα! Ἐπρηχώρησε μέχρις ἀγαλλιάσεως παραφόρου καθ' ἣν ἡμέραν ἐξῆλθομεν ἐκ τοῦ Πρακτορείου τοῦ Αὐστριακοῦ Λόυδ μὲ δύο εἰσιτήρια διὰ Βῆρναν καὶ τὸν Δανούδιον! Ἐν τῇ ἀγαλλιάσει ὅμως ἡμῶν ταύτῃ ὑπῆρχε καὶ σημεῖόν τι θλιβερόν, τὸ ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποχωρισθῶμεν τοὺς καλοὺς ἡμῶν ἐν Σταυροδρομίῳ φίλους, μεθ' ὧν συνδιηγούσαμεν ὅλας τὰς τελευταίας ἐκείνας ἐσπέρας πλήρεις ἀγάπης. Πόσον θλιβερὰ εἶνε πάντοτε ἡ ἀνάγκη αὕτη τοῦ ἀποχωρισμοῦ, ἡ ἀνάγκη νὰ κόπτης πάντοτε τοὺς δεσμοὺς, καὶ ν' ἀφίνης παντοῦ ἐν θρύμμα τῆς ἰδίας καρδίας σου! Οὐδαμοῦ λοιπὸν γῆς, οὐδαμοῦ τῶνόντι ὑπάρχει μία μαγικὴ ῥαβδος, διὰ τῆς ὁποίας νὰ δυνηθῶ μίαν ἡμέραν, καθ' ὥρισμένην ὥραν, νὰ φέρω ὄλους ἑμοῦ, πέριξ μεγάλης τινὸς ἐτοίμου πρὸς ἐστίασιν τραπέζης, ὄλους ἑμοῦ τοὺς καλοὺς μου φίλους, τοὺς διεσπαρμένους εἰς τὰ τέσσαρα πέρατα τοῦ κόσμου: σὲ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὃ Σαντόρε, σὲ ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, ὃ Σελάμ, σὲ ἀπὸ τὰς ἀμμώδεις θίνας τῆς Ὀλλανδίας, Τὸν Βρικ, σὲ, Σαγοβία, ἀπὸ τὸ Γουαδελουβίρ, καὶ σὲ, Σακαβέδρα, ἀπὸ τὸν Τάγον, διὰ νὰ σὰς εἶπω μεγαλοφῶνως ὅτι θὰ σὰς ἔχω πάντοτε εἰς τὴν καρδίαν μου! Ἄλλοίμονον! Ἡ ῥαβδος δὲν εὐρίσκεται, καὶ ἐν τούτοις τὰ ἔτη παρέρχονται, καὶ αἱ ἐλπίδες ἀφίπτανται.

Ἐπειτα συνέχισα.

ΓΝΩΜΗ

Ἀντισθένης τοῦ Ἀθηναίου.

Συνεβούλευεν Ἀθηναίους τοὺς ὄνους ἵππους ψηφίσασθαι. Ἄλογον δὲ ἡγομένον· — Ἀλλὰ μὴν καὶ στρατηγοὶ, φησὶ, γίνονται παρ' ὀμῶν μηδὲν μαθόντες, μόνον δὲ χειροτονηθέντες.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐν ἐστιατορίῳ.

Ὁ μάγειρος πρὸς τὸν κύριον τοῦ ξενοδοχείου. — Σήμερον, βλέπω, ἔχομε πολὺ κόσμον, καὶ θαρρῶ πῶς δὲν θὰ φθάσῃ ἡ σοῦπα.

— Ἦψε μέσα κάμποσαις τρίχας . . . ἔτσι θὰ κάμουμε μερικοὺς νὰ τὴν ἀφήσουν ἔς τὰ πιάτα των, καὶ τότε τὴν δίνουμε ἔς ἄλλους.